

Udskriftsdato: 23. december 2025

VEJ nr 9043 af 29/02/2008 (Historisk)

Vejledning om påbud om rådgivning og uddannelse

Ministerium: Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Journalnummer: Fødevaremin.,
Fødevarestyrelsen j.nr.: 2008-20-23-023

Senere ændringer til forskriften

BEK nr 668 af 12/06/2025

Vejledning om påbud om rådgivning og uddannelse

Afsnit 1

Indledning

Denne vejledning knytter sig til Fødevarestyrelsens bekendtgørelse om påbud om rådgivning og uddannelse på fødevareområdet¹⁾.

Bekendtgørelsen giver fødevareregionerne en ny sanktionsmulighed overfor fødevarevirksomheder. Regionerne kan påbyde fødevare-virksomheder, at de skal søge og modtage rådgivning eller uddannelse for at rette op på utilfredsstillende forhold omkring hygiejne og egenkontrol i virksomheden.

Den nye form for sanktion skal ses som en ekstra foranstaltning til at sikre, at alle, der behandler eller håndterer fødevarer, har den fornødne viden om hygiejne og egenkontrol.

Ved påbud om *rådgivning* er der tale om, at en fødevarevirksomhed påbydes rådgivning dels til at løse en konkret opgave eller problemstilling i virksomheden, og dels til at få etableret fremadrettede procedurer, som kan forebygge tilsvarende problemer og overtrædelser fremover.

Ved påbud om *uddannelse* er der tale om at give et generelt vidensløft i fødevarevirksomheder, der ikke evner at overholde fødevarelovgivningen, fordi virksomhedens medarbejdere ikke har den tilstrækkelige viden og uddannelse.

Overordnet set er formålet at sikre, at forbrugerne får sunde og sikre fødevarer, som er fremstillet og markedsført på en hygiejnisk forsvarlig måde.

Vejledningen retter sig til fødevareregionerne.

Afsnit 2

Hvornår kan der gives påbud om rådgivning og uddannelse?

Der kan påbydes rådgivning og uddannelse indenfor lovgivningsområderne *hygiejne og egenkontrol*. Der kan således f.eks. gives påbud om rådgivning til indførelse af egenkontrolprocedurer vedr. tilbagemækning i forbindelse med konstatering af manglende tilbagemækning. Både for påbud om rådgivning og for påbud om uddannelse forudsættes det, at den tilsynsførende ved tilsynet har vurderet, at der er tale om *manglende evne eller viden* og ikke manglende vilje fra virksomhedens side.

Hvis virksomheden viser manglende vilje til at overholde reglerne, skal der sanktioneres efter de sædvanlige principper.

2.1 Hvornår kan der gives påbud om rådgivning?

Den tilsynsførende kan vælge at give påbud om, at en fødevarevirksomhed skal søge rådgivning inden for konkrete områder indenfor lovgivningsområderne hygiejne og egenkontrol:

- hvis virksomheden **gentagne** gange har overtrådt fødevarelovgivningen om hygiejne og egenkontrol, og
- der er tale om et **specifikt og/eller komplekst** problem.

Der er tale om gentagne gange, hvis virksomheden flere gange tidligere har fået anmærkninger for at have overtrådt regler indenfor lovgivningsområderne hygiejne og/eller egenkontrol. Det er ikke udelukket at anvende påbud om rådgivning, hvis virksomheden én gang tidligere har fået en anmærkning for overtrædelse af reglerne indenfor hygiejne og/eller egenkontrol, hvis der foreligger særlige omstændigheder, som taler herfor. Der kan gives påbud om rådgivning, selvom der ikke er tale om gentagne overtrædelser af de samme regler. Der kan også være tale om gentagne overtrædelser af forskellige regler indenfor lovgivningsområderne egenkontrol og hygiejne, hvis de gentagne overtrædelser samlet set vurderes at

skyldes virksomhedens manglende viden eller evne til at overholde reglerne i forhold til specifikke eller komplekse problemstillinger.

Valget af sanktion beror på en konkret vurdering, og der skal altid foretages en helhedsvurdering af, om de overtrædelser, som er konstateret i virksomheden, er udtryk for, at virksomheden mangler viden eller evne til at overholde fødevarelovgivningen om egenkontrol og hygiejne, eller evnen til at omsætte viden til konkret handling.

Det er alene relevant at give påbud om rådgivning, når overtrædelserne vedrører et mere specifikt og/eller komplekst problem i virksomheden. Desuden skal regionen vurdere, at virksomheden har behov for rådgivning for at rette op på det aktuelle problem, men *også* for at understøtte, at der indføres procedurer eller arbejdsgange i virksomheden, som skal forebygge, at den samme overtrædelse gentager sig.

Rådgiveren skal kunne bistå virksomheden i at løse og forebygge problemer. Bistanden kan bestå i hjælp til identificering af problemer, håndtering af konstaterede problemer og indførelse af procedurer og rutiner m.v., som skal hindre fremtidige overtrædelser.

Påbud om rådgivning skal være proportional i forhold til den/de overtrædelser, som sanktionen gives på baggrund af. Det betyder bl.a., at omfanget af rådgivningen ikke må stå i åbenbar misforhold til karakteren og omfanget af overtrædelserne.

2.2. Hvad kan der påbydes rådgivning om?

Den tilsynsførende kan påbyde en fødevarevirksomhed at modtage rådgivning inden for lovgivningsområderne hygiejne og egenkontrol.

2.2.1. Eksempler på påbud om rådgivning (ikke udtømmende)

Eksempler, hvor den tilsynsførende kan vælge at give en virksomhed påbud om rådgivning:

- Manglende eller delvis manglende etablering af egenkontrolprogram. I sådanne situationer skal det altid overvejes, om der er grundlag for at nedlægge forbud eller evt. fratagelse af autorisation, afhængig af bl.a. virksomhedens aktiviteter og de øvrige forhold i virksomheden.
- Manglende brug af egenkontrolprogram på særlige områder.
- Manglende viden om, hvordan egenkontrol bruges som et aktivt værktøj.
- Manglende viden om vedligeholdelse og istandsættelse af lokaler og faciliteter.
- Manglende viden om skadedyrssikring.

2.3 Hvornår kan der gives påbud om uddannelse?

Den tilsynsførende kan vælge at give påbud om, at det relevante personale i en fødevarevirksomhed skal tage en **hygiejneuddannelse på certifikatniveau** (se afsnit 5.2):

- hvis virksomheden **gentagne** gange har overtrådt fødevarelovgivningen om hygiejne og egenkontrol, og
- hvis overtrædelserne skyldes, at virksomhedens leder eller personale har en **generel manglende viden** inden for hygiejne og/eller egenkontrol

Der er tale om gentagne gange hvis virksomheden flere gange tidligere har fået anmærkninger for at have overtrådt regler indenfor lovgivningsområderne hygiejne og/eller egenkontrol. Det er ikke udelukket at anvende påbud om uddannelse, hvis virksomheden én gang tidligere har fået en anmærkning for overtrædelse af reglerne indenfor hygiejne og/eller egenkontrol, hvis der foreligger særlige omstændigheder, som taler herfor. Der kan gives påbud om uddannelse, selvom der ikke er tale om gentagne overtrædelser af de samme regler. Der kan også være tale om gentagne overtrædelser af forskellige regler indenfor lovgivningsområderne egenkontrol og hygiejne, hvis de gentagne overtrædelser samlet set vurderes at skyldes virksomhedens manglende generelle viden om hygiejne og/eller egenkontrol.

Valget af sanktion beror på en konkret vurdering, og der skal altid foretages en helhedsvurdering af, om de overtrædelser, som er konstateret i virksomheden, er udtryk for, at virksomheden mangler en generel viden om hygiejne og/eller egenkontrol.

Det kan således være relevant at give påbud om uddannelse, når regionen skønner, at de gentagne overtrædelser skyldes, at en eller flere ansatte i virksomheden mangler generel viden om hygiejne eller egenkontrol. Regionen skal altså vurdere, om virksomhedens personale med en hygiejneuddannelse vil få en bedre forståelse for formålet med egenkontrol og god hygiejne. Uddannelsen skal give et løft, så fødevarer sikkerheden i virksomheden bliver højnet.

Påbud om uddannelse skal være proportional i forhold til den/de overtrædelser, som sanktionen gives på baggrund af.

2.4 Hvad kan der påbydes uddannelse om?

Den tilsynsførende kan påbyde en fødevarer virksomhed at modtage en hygiejneuddannelse på certifikatniveau på en godkendt uddannelsesinstitution. Uddannelsesinstitutionen skal være godkendt af enten Undervisningsministeriet (AMU) eller af Fødevarestyrelsen (alternative hygiejnekurser).

Påbuddet om uddannelse gives i situationer, hvor det skønnes, at virksomheden har behov for et generelt og effektivt vidensløft. Det er derfor ikke relevant at give påbud om basisuddannelsen. Heller ikke i virksomheder med begrænset varesortiment, hvor basisuddannelsen normalt vil være tilstrækkelig.

Hygiejneuddannelsen er nærmere beskrevet i uddannelsesvejledningen²⁾ og for alternative hygiejnekurser i uddannelsesbekendtgørelsen³⁾ og i vejledning om godkendelse af rådgivere og alternative udbydere af hygiejneuddannelsen på certifikatniveau – gældende for sager om påbudt rådgivning og uddannelse.

2.4.1 Eksempler på påbud om uddannelse (ikke udtømmende)

Eksempler, hvor den tilsynsførende kan vælge at give en virksomhed påbud om uddannelse:

- Manglende forståelse og viden generelt om god produktionshygiejne.
- Manglende viden om risikoen for spredning af bakterier. F.eks. hvis virksomheden har problemer med at holde arbejdsprocesser eller råvarer og færdigvarer adskilt.
- Manglende viden og forståelse for nedkøling og opvarmning af mad.

Afsnit 3

Til hvem og hvor kan der gives påbud om rådgivning og uddannelse?

Bekendtgørelsen om påbud om rådgivning og uddannelse på fødevarerområdet gælder for alle fødevarer virksomheder, såvel detailvirksomheder som engrosvirksomheder.

3.1 Hvem kan få påbud om rådgivning?

Påbud om rådgivning skal gives til virksomheden med nærmere angivelse af hvilken rådgivning, virksomheden skal indhente. Se også afsnit 4.

3.2 Hvem kan få påbud om uddannelse?

Påbud om uddannelse i fødevarerhygiejne skal gives til virksomheden med angivelse af, hvilke persongrupper/arbejdsfunktioner i virksomheden der skal gennemføre uddannelsen. Se også afsnit 4.

Den tilsynsførende skal vurdere, om der skal påbydes uddannelse til ejeren, lederen, eller til hele eller dele af personalet. Det afhænger af behovet i den konkrete situation. Påbuddet kan ikke angive navngivne personer, men den eller de persongrupper, som varetager den aktuelle arbejdsfunktion.

Lederen af virksomheden har ansvaret for, at personalet har den nødvendige uddannelse til at varetage de forskellige arbejdsfunktioner i virksomheden. I nogle tilfælde kan der være fornuft i at påbyde,

at virksomhedslederen selv gennemfører en hygiejneuddannelse. Lederen kan have brug for at blive opdateret og for at kunne kommunikere om hygiejne og egenkontrol med sit personale.

3.2.1 Eksempler på hvem og hvor, der kan påbydes uddannelse

Den tilsynsførende kan godt vælge at give påbud om uddannelse, selvom virksomhedens personale allerede er omfattet af kravet om hygiejneuddannelse i uddannelsesbekendtgørelsen⁴⁾ og har gennemført uddannelsen.

For personer, der ikke i forvejen er omfattet af kravet om hygiejneuddannelse, kan der være behov for en hygiejneuddannelse i visse situationer. Men også for personer, som allerede har hygiejneuddannelsen kan det være relevant med en (ny) hygiejneuddannelse på certifikatniveau. F.eks. hvis uddannelsen er gammel, og der mangler opfriskning af viden.

Eksempler (ikke udtømmende liste):

- Personer med en anden faglig uddannelse end en hygiejneuddannelse, som for eksempel sygeplejersker, bioanalytikere, social- og sundhedshjælpere.
- Personer, der behandler fødevarer i små institutioner eller i idrætsforeninger, men som er undtaget i uddannelsesbekendtgørelsen.
- Personale i opvaskefunktionen.
- Tjenere som f.eks. betjener en buffet.
- Lederen af en fødevarevirksomhed, selvom den pågældende ikke behandler fødevarer. Se afsnit 3.2.
- Personer som har taget en fødevarerelateret uddannelse for mange år siden, og som trænger til at få opfrisket deres viden.
- Personer med en fødevarefaglig baggrund, som ikke har fået uddannelse i egenkontrol.
- Personer som overtræder reglerne om personlig hygiejne.

Afsnit 4

Hvordan ser et påbud om rådgivning eller uddannelse ud?

Når den tilsynsførende giver en fødevarevirksomhed et påbud om enten rådgivning eller uddannelse indenfor hygiejne og egenkontrol, er der en række forhold, der skal indgå i påbuddet:

- De generelle krav til indhold af et påbud, f.eks. partshøring, begrundelse og klagevejledningen. Der skal anvendes særlige autotekster til påbud om rådgivning eller uddannelse.
- Bemærkning om, at påbuddet gives på baggrund af gentagne overtrædelser.
- Ved påbud om **rådgivning**: *Hvilke konkrete forhold*, der skal søges rådgivning om. Det skal beskrives nærmere, hvad virksomheden skal rette op på.
- Ved påbud om **rådgivning**: At virksomheden skal indgå en skriftlig aftale med rådgivningsvirksomheden om rådgivningen, og at aftalen skal være tilgængelig på virksomheden.
- Ved påbud om **rådgivning**: At der både skal rådgives om løsning af det konkrete problem og om fremadrettede tiltag, som skal medvirke til at hindre gentagelse af lignende overtrædelser. Det er vigtigt for at sikre, at både virksomheden og rådgivningsfirmaet er klar over, hvad rådgivningsfirmaet skal levere.
- Ved påbud om **uddannelse**: *Hvem*, dvs. hvilken persongruppe eller arbejdsfunktion, der påbydes uddannelse og hvilken uddannelse, der er tale om.
- En *tidsfrist* for, hvornår rådgivningen/uddannelsen skal være gennemført. Fristen skal være rimelig, men ikke længere end nødvendigt, for at kunne efterkomme påbuddet. Ved fastsættelse af fristen skal der bl.a. tages hensyn til omfanget af rådgivningen/uddannelsen og til udbuddet af godkendte rådgivere og uddannelsessteder.
- At virksomheden skal fremsende *dokumentation* for gennemført rådgivning og uddannelse til Fødevarerregionen (se afsnit 6).

- Det skal fremgå af påbuddet, at virksomheden skal anvende godkendte rådgivere/uddannelsessteder, og hvor virksomheden kan få oplysninger om godkendte rådgivere/uddannelsessteder (hjemmesiden eller telefonisk oplysning).
- Det skal fremgå af påbuddet, at virksomheden ikke kan efterkomme påbuddet ved at benytte en rådgiver eller et uddannelsessted, som er en del af den samme juridiske enhed, som virksomheden selv, eller hvis der i øvrigt foreligger omstændigheder, som er egnet til at vække tvivl om rådgiverens eller uddannelsesstedets upartiskhed.

Afsnit 5

Hvilke rådgivningsfirmaer og uddannelsesinstitutioner?

5.1 Godkendte rådgivere

Hvis en fødevarevirksomhed er blevet påbudt at søge rådgivning indenfor et konkret område, skal virksomheden bruge et rådgivningsfirma, der er godkendt til at yde rådgivning på fødevareområdet.

Reglerne om godkendelse af rådgivere står i Fødevarestyrelsens bekendtgørelse om godkendelse af rådgivere på fødevareområdet⁵⁾.

Fødevarestyrelsen udarbejder løbende en liste over godkendte rådgivere. Listen kan findes på styrelsens hjemmeside www.fvst.dk.

Virksomheden skal indgå en skriftlig aftale med rådgiveren, så det klart fremgår, hvad rådgivningen skal dække. Aftalen skal ligge i virksomheden, så den tilsynsførende kan se den ved kontrolbesøg.

Hvis der opstår en tvist imellem en fødevarevirksomhed og et rådgivningsfirma om en konkret rådgivningsopgave, er det en sag imellem fødevarevirksomheden og rådgivningsfirmaet.

Læs om regionens rolle ved mangelfuld rådgivning i afsnit 7 om sagsopfølgning.

5.2 Uddannelsesinstitutioner

Hvis en fødevarevirksomhed er blevet påbudt at søge uddannelse, skal virksomheden anvende et uddannelsessted, der er godkendt til at yde uddannelser på certifikatniveau.

Certifikatuddannelserne udbydes af forskellige EUC-centre, AMU-centre og tekniske skoler. Da det er en arbejdsmarkedsuddannelse (AMU-uddannelse), er det Undervisningsministeriet, der godkender skolerne. Oplysninger om aktuelle hold kan ses på hjemmesiden www.vidar.dk (uddannelsesforhold/AMU-uddannelser) eller ved henvendelse til nærmeste AMU-center, EUC-center eller tekniske skole.

På Fødevarestyrelsens hjemmeside www.fvst.dk vil der være en liste over alternative uddannelsessteder, som er godkendt til at udbyde påbudt uddannelse.

Læs om regionens rolle ved mangelfuld uddannelse i afsnit 7 om sagsopfølgning.

Afsnit 6

Hvordan dokumenterer virksomheden, at påbuddet er efterlevet?

6.1 Dokumentation af rådgivning

Virksomheden skal sende en detaljeret beskrivelse til fødevareregionen af, hvordan påbuddet om rådgivning er efterkommet. Det skal tydeligt fremgå:

- Hvilken form for rådgivning, de har modtaget.
- Hvordan der er rettet op på det konkrete forhold.
- Hvilke tiltag der er iværksat for at forhindre lignende fremtidige overtrædelser.

Beskrivelsen skal attesteres af det rådgivningsfirma, som har ydet rådgivningen. Det skal fremgå af attesten, hvilken navngiven rådgiver, der har ydet den konkrete rådgivning i virksomheden.

Virksomheden kan ikke efterkomme påbuddet ved at benytte en rådgiver, som er en del af den samme juridiske enhed, som virksomheden selv, eller hvis der i øvrigt foreligger omstændigheder, som er egnet til at vække tvivl om rådgiverens upartiskhed. Virksomheden kan således f.eks. ikke efterkomme påbuddet ved at modtage rådgivning fra personer, som er i familie med virksomhedsejeren, eller hvis virksomheden og rådgiveren i øvrigt har sammenfaldende økonomiske interesser. Virksomheden kan heller ikke efterkomme påbuddet ved at benytte en rådgiver, som indgår i koncernfællesskab med virksomheden eller f.eks. er en del af samme detailhandelskæde.

Bestemmelsen udelukker derimod ikke, at virksomheder modtager rådgivning fra den brancheorganisation, som de måtte være medlem af, hvis brancheorganisationen i øvrigt er godkendt som rådgiver.

Den enkelte tilsynsførende skal kontrollere, at det pågældende rådgivningsfirma er godkendt på Fødevarestyrelsens liste.

6.2 Dokumentation af uddannelse

Virksomheden skal sende certifikat eller kursusbevis til fødevareregionen for de personer, som har gennemgået den påbudte uddannelse. I mange situationer kræver det en supplerende redegørelse fra virksomheden. F.eks. for at de navngivne personer, som har gennemgået uddannelsen, er identisk med de personer, som varetager den pågældende funktion i virksomheden.

For alternativt godkendte kurser, dvs. kurser, som ikke afholdes i AMU-regi, skal det klart fremgå af kursusbeviset, hvilket uddannelsessted der er tale om, hvilket indhold kurset har haft, hvem der har gennemført kurset og bestået prøven, og at der er anvendt en underviser, som opfylder Fødevarestyrelsens krav til undervisere.

Virksomheden kan ikke efterkomme påbuddet ved at benytte et uddannelsessted, som er en del af den samme juridiske enhed, som virksomheden selv, eller hvis der i øvrigt foreligger omstændigheder, som er egnet til at vække tvivl om uddannelsesstedets upartiskhed. Virksomheden kan således f.eks. ikke efterkomme påbuddet ved at modtage uddannelse af personer, som er i familie med virksomhedsejeren. Bestemmelsen udelukker derimod ikke, at virksomheder modtager undervisning fra den brancheorganisation, som de måtte være medlem af, hvis brancheorganisationen i øvrigt er godkendt som undervisningssted.

Den enkelte tilsynsførende skal kontrollere, at det pågældende uddannelsessted står på Fødevarestyrelsens liste over uddannelsessteder, som er godkendt til at yde påbudt uddannelse.

Afsnit 7

Sagsopfølgning

Der henvises til kontrolvejledningens kapitel 5 om sagsopfølgning.

7.1 Dokumentation skal være i orden

Fødevarevirksomheden skal kunne dokumentere, at den påbudte rådgivning eller uddannelse er gennemført. Dokumentationen skal sendes til Fødevareregionen. Dokumentet skal være attesteret af et af Fødevarestyrelsen godkendt rådgivningsfirma, henholdsvis en uddannelsesinstitution. Se liste på <http://www.fvst.dk/>.

7.2 Opfølgende kontrolbesøg

Påbud om rådgivning skal som udgangspunkt følges op med et opfølgende kontrolbesøg. Ved dette kontrolbesøg kontrollerer den tilsynsførende, at virksomheden har rettet op på forholdet, og at der er indført tiltag for at forebygge lignende overtrædelser fremover.

Påbud om uddannelse kræver ikke nødvendigvis opfølgende kontrolbesøg, hvis det vurderes, at det er tilstrækkeligt med den fremsendte dokumentation. Den ekstra kontrol kan i så fald gennemføres som skrivebordskontrol.

7.3 Mangelfuld rådgivning eller uddannelse

Hvis regionen ved det opfølgende kontrolbesøg – eller i øvrigt på anden måde – får viden om eller kendskab til, at uddannelsen eller rådgivningen ikke har været tilstrækkelig kvalificeret eller der i øvrigt er uregelmæssigheder i ydelsen fra uddannelsesstedet eller rådgivningsfirmaet, skal regionen hurtigst muligt give en tilbakemelding til 4. kontor i Fødevarestyrelsen, Mørkhøj. Regionen skal endvidere give en tilbakemelding til Mørkhøj, hvis regionen får viden om eller kendskab til, at rådgivningsfirmaet eller uddannelsesstedet ikke opfylder betingelserne for godkendelse, f.eks. hvis der er anvendt en rådgiver, som ikke har den krævede uddannelse m.v.

Afsnit 8

Ikrafttræden

Denne vejledning træder i kraft den 1. marts 2008.

- 1) Bekendtgørelse nr. 122 af 15. februar 2008 om påbud om rådgivning og uddannelse på fødevareområdet.
- 2) Vejledning om uddannelse i fødevarehygiejne, 2008.
- 3) Bekendtgørelse nr. 123 af 15. februar 2008 om uddannelse i fødevarehygiejne.
- 4) Bekendtgørelse nr. 123 af 15. februar 2008 om uddannelse i fødevarehygiejne.
- 5) Bekendtgørelse nr. 121 af 15. februar 2008 om godkendelse af rådgivere på fødevareområdet.